

رابطه عزت نفس با تعارضات زناشویی در دانشجویان

زهرا بهرامی^۱، محمد اکبری بورنگ^۲

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی رابطه عزت نفس با تعارضات زناشویی در دانشجویان است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی شهر بیرجند شامل ۴۰۰۰ نفر است. تعداد اعضای نمونه بر اساس جدول مورگان ۳۵۱ نفر مشخص شد. پس از ریزش نمونه‌ها تعداد کل نمونه ۳۲۰ نفر در نظر گرفته شد که با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه‌های تعارضات زناشویی کانزاس (۱۹۸۵)، پرسشنامه و پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) بود که از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار بودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS-23 بهره‌برده شد. نتایج نشان داد که بین تعارضات زناشویی و عزت نفس رابطه وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل آماری حاکی از آن بود که عزت نفس توان پیش‌بینی تعارضات زناشویی را دارد.

واژه‌های کلیدی: تعارض زناشویی، عزت نفس، ارزشمندی

۱- کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بیرجند، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول)

۲- استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

تعارضات زناشویی می‌بایست به عنوان یک عامل مهم خانوادگی و مرتبط با مشکلات خانواده در نظر گرفته شود (خورشید و همکاران، ۲۰۲۰). چرا که زمانی که تعارضات حاد می‌شود، به خواسته‌های برآورده نشده، مشکلات روانی و نارضایتی در سطح روابط خود و حتی در ارتباط با فرزندان کشیده می‌شود (خوانین‌زاده و همکاران، ۱۴۰۲). تعارضات زناشویی، تهدیدی جدی برای واحد زناشویی است و ثبات و کیفیت ازدواج را به چالش می‌کشد و باعث بروز مشکلات اجتماعی و روانشناختی می‌شود (یحیایی‌راد و همکاران، ۱۳۹۹). از جمله عواملی که نه تنها در تامین سلامت روانی زوجین نقش دارد بلکه زندگی زناشویی فرد را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد، عزت نفس است که به عنوان ارزشیابی فرد درباره خود و یا قضاوت‌های شخص در مورد ارزش خویشتن معرفی شده است. در واقع، عزت نفس به عنوان عاملی است که می‌تواند درک و تفسیر و واکنش‌های هیجانی فرد را تحت تاثیر قرار دهد و نیز می‌تواند در مقدار تعارض زناشویی، عاملی تعیین‌کننده باشد. عزت نفس پایین با ارتباط بین فردی ضعیف، همخوان و هم‌پیوند است (کورنگ‌بهشتی و ترکمان، ۱۴۰۱). عزت نفس یک ارزیابی مطلوب از خود است که میزان اعتقاد فرد به توانایی‌ها، داشته‌ها، موفقیت و ارزش فرد را منعکس می‌کند، بنابراین عزت نفس عبارتند از احساس ارزشمند بودن که از مجموع افکار، عواطف، احساسات و تجربیات انسان در طول زندگی حاصل می‌شود (شکری و همکاران، ۱۴۰۰). افراد با عزت نفس بالا، گرایش به تجربه‌ی روابط بهینه و مطلوب دارند (رابینسون و کامرون، ۲۰۱۲) درحالی‌که انسان‌های با عزت نفس پایین، دارای خودآگاهی کمتر و از لحاظ اجتماعی بیشتر اجتنابی و مضطرب هستند (کراس و همکاران، ۲۰۲۰). زمانی که عزت‌نفسشان موردتهدید واقع می‌شود، به دنبال ارتباط با همسر خود نیستند چرا که نگرانند از سوی او طرد شوند. لذا کمبود عزت‌نفس منجر به ایجاد فاصله بین زوجین شده و کیفیت ارتباط بین فردی را به خطر می‌اندازد. در حالیکه زوجین با عزت نفس بالا، دلبستگی ایمن و رفتارهای بین فردی انطباقی دارند که منجر به رضایت ارتباطی بالاتر و کاهش تعارض می‌شود (بیگی و همکاران، ۱۴۰۱). با توجه به مطالب ذکر شده و این مهم که کمتر پژوهشی وجود دارد که رابطه میان عزت‌نفس و تعارضات زناشویی را مورد مطالعه قرار داده باشد و مطالعه‌ای در راستای تعیین این رابطه در جامعه آماری دانشجویان متاهل توسط پژوهشگر یافت نشد، از این رو هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی رابطه عزت نفس با تعارضات زناشویی در دانشجویان متاهل می‌باشد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را تمامی دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی شهر بیرجند شامل ۴۰۰۰ نفر است که با توجه به حجم جامعه و بر مبنای استفاده از جدول مورگان حجم نمونه ۳۵۱ نفر با آلفای ۰/۰۵ برآورد شد و با احتمال ریزش ۳۰ نفر، ۳۲۰ نفر (مرد و زن) به عنوان نمونه انتخاب و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه‌های عزت نفس روزنبرگ و تعارضات زناشویی کانزاس می‌باشد.

پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵): مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) عزت نفس کلی و ارزش شخصی را اندازه می‌گیرد. این مقیاس شامل ۱۰ عبارت کلی است که میزان رضایت از زندگی و داشتن احساس خوب در مورد خود را می‌سنجد. این مقیاس، یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری عزت‌نفس بوده و مقیاس معتبری در نظر گرفته می‌شود زیرا برای عزت‌نفس از مفهومی مشابه با مفهوم ارائه شده در نظریه‌های روانشناختی درباره «خود» استفاده می‌کند. این مقیاس به منظور ارائه یک تصویر کلی از نگرش‌های مثبت و منفی درباره خود به وجود آمده است. این مقیاس ضریب همبستگی بالاتری نسبت به پرسشنامه عزت‌نفس کوپر اسمیت دارد و در سنجش سطوح عزت‌نفس روایی بالاتری دارد. این پرسشنامه از ۱۰ ماده تشکیل شده است که در آن از آزمودنی خواسته می‌شود تا بر اساس مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف به دقت به آن‌ها پاسخ دهد. نمرات این مقیاس از ۱۰ تا ۴۰ بوده که نمرات بالاتر نشان‌دهنده عزت نفس بالاتر است. ۵ عبارت آن به شکل مثبت (گویه‌های شماره ۱ تا ۵) و ۵ عبارت دیگر به صورت منفی (گویه‌های شماره ۶ تا ۱۰) ارائه شده است. شیوه نمره‌گذاری این مقیاس به این ترتیب است: سوالات ۱ تا ۵، کاملاً مخالفم=صفر، مخالفم=۱، موافقم=۲ و کاملاً موافقم=۳ می‌باشد و در سوالات ۶

¹ Khurshid et. al.

² Robinson & Cameron

³ Srivastava & Joshi

تا ۱۰ این نمره‌گذاری کاملاً برعکس خواهد بود. روزنبرگ بازپدیدآوری مقیاس را ۰/۹ و مقیاس‌پذیری آن را ۰/۷ گزارش کرده است. ضرایب آلفای کرونباخ برای این مقیاس در نوبت اول ۰/۸۷ برای مردان و ۰/۸۶ برای زنان و در نوبت دوم ۰/۸۸ برای مردان و ۰/۸۷ برای زنان محاسبه شده است. همچنین محمدی (۱۳۸۴) ضرایب آلفای کرونباخ و دومیه‌سازی مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ را بر روی دانشجویان دانشگاه شیراز ۰/۶۹ و ۰/۶۸ و ضرایب بازآزمایی مقیاس فوق را با فاصله یک هفته ۰/۷۷، دوهفته ۰/۷۳ و سه هفته ۰/۷۸ گزارش کردند که همه ضرایب بازآزمایی به دست آمده معنادار بود. پژوهشگران با استفاده از روش تحلیل عاملی بر روی مقیاس ۱۰ ماده‌ای عزت‌نفس روزنبرگ بیان می‌کنند که این مقیاس یک سازه‌ی دوبعدی (تصورات مثبت و منفی از خود) است. در این تحقیقات، پنج ماده با کلمات مثبت بر روی عاملی با عنوان «عزت‌نفس مثبت» و پنج ماده با کلمات منفی بر روی عامل دیگری با عنوان «عزت‌نفس منفی» نامگذاری شده است.

پرسشنامه تعارض زناشویی کانزاس (۱۹۸۵): مقیاس تعارض زناشویی کانزا توسط اگمان، ماکسلی و شام^۱ در سال ۱۹۸۵ ساخته شده که از ۲۷ گویه تشکیل شده است و به منظور سنجش تعارض زناشویی بکار می‌رود. نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۴ درجه‌ای می‌باشد که برای گزینه‌های «هرگز»، «به ندرت»، «برخی اوقات» و «تقریباً همیشه» به ترتیب امتیازات ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته می‌شود. مقیاس تعارض زناشویی کانزاس (KMCS) از همسانی درونی عالی با آلفای ۰/۹۱ تا ۰/۹۵ برای مردان در کلیه‌ی مراحل و آلفای ۰/۸۸ تا ۰/۹۵ برای زنان برخوردار می‌باشد. ثبات مقیاس نیز با همبستگی‌های بازآزمایی با طول مدت ۶ ماه برای سه مرحله بسیار خوب است که دامنه‌ی ای از ۰/۶۴ تا ۰/۹۶ به دست آمده است. همچنین لازم به ذکر است در این پژوهش به منظور سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار این ضریب برای هر یک از متغیرها بالاتر از ۰/۷ به دست آمد که نشان از پایایی برای هر یک از ابزار داشت. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم افزار SPSS 23 در بخش استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره) انجام پذیرفت.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار نمره‌های مربوط به متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی، عزت نفس و تعارضات زناشویی برای کل آزمودنی‌ها در جدول ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره‌های مربوط به متغیرهای پژوهش برای کل آزمودنی‌ها

متغیر	میانگین	انحراف معیار
عزت نفس	۱۸/۳۲۸۶	۱/۵۷
تعارض زناشویی	۶۳/۵۰	۳۹/۶۸

به منظور بررسی رابطه عزت‌نفس و تعارضات زناشویی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی مربوط به بررسی رابطه عزت نفس و تعارض زناشویی

متغیر	عزت نفس	تعارض زناشویی
عزت نفس	۱	
تعارض زناشویی	***۰/۴۰۷-	۱

**P < 0/01

نتایج نشان داد بین عزت نفس و تعارضات زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. در ادامه به منظور سنجش فرضیه‌ی پژوهش، از رگرسیون چندگانه استفاده شد و بدین منظور ابتدا پیش‌فرض‌های استفاده از رگرسیون مانند نرمال بودن توزیع داده‌ها، استقلال خطاها، هم خطی و چندخطی بودن بررسی شد. به منظور استقلال خطاها از آزمون دوربین واتسون استفاده شد، نتایج نشان داد مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۴۹۹ بدست آمده است، بنابراین استقلال خطاها پذیرفته می‌شود. برای بررسی هم خطی از آزمون تلرانس استفاده شد که مقدار آماره تلرانس بزرگتر از ۰/۰۵ است بنابراین هم خطی برقرار نیست. برای بررسی چند خطی بودن از آزمون vif استفاده شد که مقدار آماره‌ی آن کوچکتر از ۱۰ به دست آمد، بنابراین چندخطی وجود ندارد. نهایتاً برای نرمال بودن

¹ Eggeman, Moxley & Schumm

داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد، نتایج نشان داد که P بزرگتر از $0/05$ است در نتیجه داده‌ها نرمال می‌باشد. پس از تایید کلیه‌ی پیش‌فرض‌ها، استفاده از رگرسیون خطی انجام شد. جدول ۳ نتایج تحلیل رگرسیونی خطی را نشان می‌دهد:

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون خطی رابطه تعارضات زناشویی با عزت نفس

متغیر پیش‌بین	R	R2	B	β	Sig
عزت نفس	0/407	0/166	10/797	-0/407	0/000

متغیر ملاک: تعارضات زناشویی

نتایج جدول ۳ نشان داد که عزت نفس پیش‌بینی‌کننده‌ی تعارضات زناشویی در دانشجویان متأهل به صورت منفی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که بین عزت نفس و تعارضات زناشویی رابطه وجود دارد که با نتایج حاصل از پژوهش‌هایی همچون تتری، ۱۳۹۹ و چهکندی و اسدی‌یونسی، ۱۳۹۶ همسوست. در تبیین یافته‌ی حاصل از پژوهش می‌توان گفت که تعارضات زناشویی به عنوان هر اختلاف و بحث در مورد مسائل خانوادگی تعریف می‌شود و این شامل انواع اختلافات روانی و جسمی است (لی و لیو، ۲۰۲۰). همچنین تعارضات زناشویی به طور گسترده‌ای به عنوان شاخص اصلی همبستگی خانواده با شاخص‌هایی مانند استرس و اضطراب در فرد دارد (ژو و بوهرلر، ۲۰۱۹). از آنجایی که عزت نفس، ارزیابی عاطفی کلی فرد از ارزشمندی خود است، از این رو نقش مهمی در کاهش استرس و عاطفه منفی و ارتقای عاطفه مثبت دارد، عزت نفس بالا از عوامل مثبت در بهداشت روان و عزت نفس پایین از عوامل مستعدکننده‌ی ناراحتی‌های روانی است (باجاج و همکاران، ۲۰۱۸). در نتیجه می‌توان انتظار داشت که بین عزت نفس و تعارض زناشویی رابطه وجود داشته باشد. افرادی که از عزت نفس بالایی برخوردارند، روی شایستگی‌های مثبت خود تمرکز می‌کنند و در تعبیر و تفسیر رویدادها و واکنش به آنها، به گونه‌ای عمل می‌کنند که احساس مثبت خودارزشی را در خود حفظ کنند و به طور طبیعی احساس خودارزشی و شایستگی منجر به تجربه‌ی عواطف و احساسات مثبت در آنان خواهد اما افرادی که عزت نفس پایین دارند، از حضور در جمع خودداری می‌کنند و گوشه‌گیری و افسردگی بیشتری را تجربه می‌کنند. این افراد در رویارویی با تهدیدها و وقایع فشارزای بیرونی، با تجربه‌ی برانگیختگی منفی و از هم‌پاشیدگی روانی مواجه می‌شوند (رضائیان بیلدنی و همکاران، ۱۴۰۱). در نتیجه می‌توان گفت زمانی که زوجین عزت نفس بالایی دارند کمتر دچار تعارضات زناشویی می‌شوند و زمانی که سطوح عزت نفس پایینی را تجربه می‌کنند، احتمالاً در برخورد با مسائل و مشکلات زندگی زناشویی نیز، تعارضات بیشتری را تجربه خواهند کرد.

هر پژوهش محدودیت‌هایی با خود به همراه دارد و این پژوهش از آن مستثنی نیست، محدودیت‌هایی از جمله نوع ابزار اندازه‌گیری که محدود به پرسشنامه‌ها شده و از سایر ابزارها استفاده نشده است و نمونه‌های شرکت‌کننده در پژوهش که صرفاً تعدادی محدود از دانشجویان متأهل بوده‌اند. با توجه به وجود مشکلات زیادی که تعارض زناشویی در زندگی زوجین ایجاد می‌کند و با توجه به اینکه هرچه عزت نفس زوجین بیشتر باشد، تعارض زناشویی کمتر و در نتیجه داشتن رابطه‌ای پربارتر و تحکیم بنیان خانواده را می‌توان برای آنها متصور شد، لذا پیشنهاد می‌شود که صاحب‌نظران و روانشناسان بالاکلین زوج‌درمانگران، تاکید بیشتری در خصوص افزایش عزت نفس در زوجین در حل مشکلات بین زوجین داشته باشند. همچنین نهادهایی آموزشی همچون دانشگاه‌ها می‌توانند با برگزاری جلسات آموزشی در راستای آگاهسازی دانشجویان متأهل در ارتباط با نقش عزت نفس در کاهش تعارضات زناشویی و یا برگزاری کارگاه‌های درمانی در راستای بهبود عزت نفس دانشجویان متأهل، گام بردارند.

منابع

بیگی، مهشید؛ موسوی، رقیه و وفا، مصطفی (۱۴۰۱). بررسی نقش واسطه‌ای خودتمایز یافتگی در رابطه بین عزت نفس و تصویر بدن در زنان متأهل تهران، مطالعات زن و خانواده، ۱۰ (۲)

¹ Li, & Liu

² Zhou & Buehler

³ Bajaj et. al.

- تتری، ندا. (۱۳۹۹). پیش‌بینی تعارض زناشویی بر اساس سبک تعاملی، خصیصه‌های شخصیتی و عزت‌نفس جنسی زنان متقاضی طلاق، دومین کنگره بین‌المللی تحقیقات بین رشته‌ای در علوم انسانی اسلامی، فقه، حقوق و روانشناسی
- تیرگر، هدایت؛ صادقی، الهه. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین تناسب شغل و شخصیت با سطح رضایتمندی زناشویی زوجین فرهنگی شاغل در شهرستان زاهدان، رویش روانشناسی، ۷(۸)
- چهکندی، مونا و اسدی یونسی، محمدرضا. (۱۳۹۶). اثربخشی تقویت عزت نفس، مبتنی بر طرحواره بر تعارض زناشویی زنان متأهل شهر بیرجند، کنفرانس ملی رویکردهای نوین علوم انسانی در قرن ۲۱
- حسینی، زهرا؛ تفویضی، متین؛ صالحی، وجیهه؛ صدیقی، اکرم؛ جابری، سمیه؛ خلقی، زهرا و وصول، مریم‌السادات. (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی زوجین متعارض و عادی با استفاده از پرسشنامه شخصیتی نئو، پزشکی قانونی، ۱۹(۴)
- خوانین‌زاده، زهرا؛ رسولی، رویا و رضاییان‌فرجی، حمیدرضا. (۱۴۰۲). تجربه زیسته فرزندان نوجوان خانواده‌های دارای تعارض زناشویی در ایران، فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۴(۵۴)
- رضائیان بیلندی، حسین؛ اسماعیلی‌موخر، معصومه و بیات، علی. (۱۴۰۱). نقش خوش‌بینی اسلامی، عزت‌نفس و رضایت از زندگی در پیش‌بینی شادکامی، روانشناسی دین، ۱۵(۱)
- شکری، آرزو؛ شفیع‌آبادی، عبدالله و دوکانه‌ای فرد، فریده. (۱۴۰۰). مدلیابی ساختاری قدرت ایگو با موفقیت شغلی و میانجی‌گری رضایت زناشویی و عزت‌نفس، فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۲(۴۵)
- کورنگ‌بهشتی، فرشته و ترکمان، سمیه. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر عزت‌نفس، کمال‌گرایی و فرسودگی زناشویی در زنان مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر اصفهان، روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۱۳(۵۰)
- یحیایی‌راد، عفت؛ سلیمی بجستانی، حسین؛ عسگری، محمد و فرحبخش، کیومرث. (۱۳۹۹). تدوین الگوی ارتقای رضایت زناشویی و بررسی اثربخشی آن در کاهش گرایش به طلاق، زنان و خانواده، ۵۳
- Bajaj, B., Gupta, R., & Sengupta, S. (2018). Emotional stability and self-esteem as mediators between mindfulness and happiness. *Journal of Happiness Studies*, 20(7), 2211–2226.
- Khurshid, S., Peng, Y., & Wang, Z. (2020). Respiratory sinus arrhythmia acts as a moderator of the relationship between parental marital conflict and adolescents' internalizing problems. *Frontiers in neuroscience*, 13, 500.
- Krauss, S., Orth, U., & Robins, R. W. (2020). Family environment and self-esteem development: A longitudinal study from age 10 to 16. *Journal of Personality and Social Psychology*, 119(2), 457. <https://doi.org/10.1037/pspp0000263>
- Li, X., & Liu, Q. (2020). Parent–grandparent coparenting relationship, marital conflict and parent–child relationship in Chinese parent–grandparent coparenting families. *Children and Youth Services Review*, 109, 104733
- Robinson, K. J., & Cameron, J. J. (2012). Self-esteem is a shared relationship resource: Additive effects of dating partners' self-esteem levels predict relationship quality. *Journal of Research in Personality*, 46(2), 227-230. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2011.12.002>
- Zhou, N., & Buehler, C. (2019). Marital hostility and early adolescents' adjustment: The role of cooperative marital conflict. *The Journal of Early Adolescence*, 39(1), 5 -27.

The Relationship Between Self-Esteem and Marital Conflicts in College Students

Zahra Bahrami,¹ Mohammad Akbari Borang²

Abstract

The purpose of this research is to investigate the relationship between self-esteem and marital conflicts in college students. The statistical population of this research includes all married students of Islamic Azad University and Birjand State University, including 4000 people. The number of sample members was 351 based on Morgan's table. After the samples were dropped, the total number of samples was considered to be 320 people who were selected using the multi-stage cluster sampling method. The measurement tools in this research were the Kansas Marital Conflict Questionnaire (1985), the Rosenberg Questionnaire and the Self-Esteem Questionnaire (1965), which had acceptable validity and reliability. In order to analyze the data, inferential statistics of Pearson's correlation coefficient and multivariate regression were used using SPSS-23 software. The results showed that there is a relationship between marital conflicts and self-esteem. Also, the results of statistical analysis indicated that self-esteem can predict marital conflicts.

Keywords: Marital Conflict, Self-Esteem, Value

¹ Master of Clinical Psychology, Islamic Azad University, Birjand branch, Birjand, Iran (Corresponding Author)

² Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Birjand University, Birjand, Iran